

ZARZĄD

Or.A.0531/19/23

Warszawa, 8 lutego 2023 roku

PREZES

Andrzej Płonka
POWIAT BIELSKI (woj. śląskie)

WICEPREZESI

Tadeusz Chrzan
POWIAT JAROSŁAWSKI

Jan Grabkowski
POWIAT POZNAŃSKI

Jerzy Kolarz
POWIAT BUSKI

Adam Krzysztoń
POWIAT ŁANCUCKI

Krzysztof Maćkiewicz
POWIAT WĄBRZESKI

Marian Niemirski
POWIAT PRZYSUSKI

Sławomir Snarski
POWIAT BIELSKI (woj. podlaskie)

Zbigniew Szumski
POWIAT ŚWIEBODZIŃSKI

CZŁONKOWIE

Mirosław Czapla
POWIAT MALBORSKI

Jarosław Dudkowiak
POWIAT GŁOGOWSKI

Ewa Janczar
MIASTO NA PRAWACH POWIATU
m.st. WARSZAWA

Józef Matysiak
POWIAT RAWSKI

Andrzej Nowicki
POWIAT PISKI

Wojciech Pałka
POWIAT KRAKOWSKI

Andrzej Potępa
POWIAT BRZESKI

Joanna Potocka-Rak
POWIAT CIECHANOWSKI

Dariusz Szustek
POWIAT ŁUKOWSKI

Tomasz Tamborski
POWIAT KOŁOBRZESKI

Małgorzata Tudaj
POWIAT KĘDZIERZYŃSKO-KOZIELSKI

Mirosław Walicki
POWIAT GARWOLIŃSKI

KOMISJA REWIZYJNA

PRZEWODNICZĄCY

Józef Swaczyna
POWIAT STRZELECKI

Z-CA PRZEWODNICZĄCEGO

Andrzej Szymanek
POWIAT WIERUSZOWSKI

CZŁONKOWIE

Zdzisław Brezdeń
POWIAT OŁAWSKI

Andrzej Ciołek
POWIAT GOŁDAPSKI

Zdzisław Gamański
POWIAT CHEŁMIŃSKI

Krzysztof Nosal
POWIAT KALISKI

Andrzej Opala
POWIAT ŁÓDZKI WSCHODNI

Waldemar Trelka
POWIAT RADOMSKI

Bogdan Zieliński
POWIAT WYSOKOMAZOWIECKI

DYREKTOR BIURA

Rudolf Borusiewicz

Szanowny Pan

Aleksander Pociąg

Przewodniczący Komisji Praw Człowieka,
Praworządności i Petycji

Szanowny Pan

Zygmunt Frankiewicz

Przewodniczący Komisji Samorządu Terytorialnego
i Administracji Państwowej

Szanowny Pan

Krzysztof Kwiatkowski

Przewodniczący Komisji Ustawodawczej

Szanowni Panowie Przewodniczący,

w związku z trwającym w Senacie RP procesem legislacyjnym dotyczącym projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks wyborczy oraz niektórych innych ustaw (druk 911) niniejszym przedkładam opinię Związku Powiatów Polskich do wyżej wymienionego projektu.

Uwaga do art. 12 § 3 zdanie pierwsze Kodeksu Wyborczego

Pozostawienie przepisu w obecnym brzmieniu tj. obwód głosowania obejmuje od 500 do 4000 mieszkańców. Średnia frekwencja wyborcza w Polsce oscyluje w granicach 55%-60%, co oznacza, że w przypadku gdy zostanie utworzony stały obwód głosowania dla 200 wyborców, realnie do urn pójdzie nieco ponad 100 mieszkańców. Z punktu widzenia ekonomiki tworzenie tak małych obwodów jest niecelowe, szczególnie w zestawieniu z nowymi przepisami dotyczącymi transportu wyborców do lokali, opisanego w art. 37f, który zapewni dostępność lokali wyborczych, dla zainteresowanych oddaniem głosu.

Uwaga do art. 13 § 1aa Kodeksu Wyborczego

Proponowany próg 5% obywateli, na wniosek, których dokonuje się podziału stałego obwodu głosowania, wydaje się być zbyt niski, jeżeli zestawimy, go z proponowaną wielkością obwodu głosowania tj. od 200 do 4000 mieszkańców. W praktyce, będzie oznaczało to, że jedynie wniosek 10 osób; przyjmując mały obwód mający 200 mieszkańców wystarczy, aby komisarz wyborczy dokonał z urzędu podziału stałego obwodu głosowania.

Uwaga do art. 35 § 2 Kodeksu Wyborczego

Pozostawienie telefonicznej formy zgłoszenia wpisu do spisu wyborców sporządzanego przez właściwego terytorialnie konsula. Przy okazji zmiany projektodawca, oprócz rezygnacji z telegraficznego zgłoszenia, z uwagi na fakt, że nie jest to już sposób wykorzystywany, z niezrozumiałych powodów usunął telefoniczną formę zgłoszenia. Zgłoszenie telefoniczne jest jedną z wygodniejszych i powszechniejszych form, zatem obywatele powinni mieć możliwość dokonywania zgłoszeń również w tej formie.

Uwaga ogólna do rozdziału 5a „Działania na rzecz zwiększenia frekwencji”

Postrzegamy ideę zwiększenia frekwencji podczas wyborów, jako słuszną, jednak zauważamy, że zaproponowane przez projektodawcę działania skupiają się jedynie wokół określonych grupy wyborców tj. osób z niepełnosprawnościami, osób po 60 roku życia oraz mieszkańców wsi, całkowicie pomijając przy tym inne grupy wyborców. Aby działania na rzecz zwiększenia frekwencji przyniosły pożądaný skutek należy skierować je do jak najszerszego grona odbiorców. Należy rozważyć system zawiadamiania wyborców o dacie i miejscu wyborów, przez bezpośrednią wiadomość skierowaną do obywatela, rozbudowanie edukacji obywatelskiej młodzieży czy inne działania, które realnie przyczynią się do zwiększenia frekwencji podczas wyborów.

Uwaga do art. 37e § 1 w zw. z § 2 Kodeksu Wyborczego

Realizacja, w praktyce nowego zadania polegającego na zapewnieniu bezpłatnego transportu osobom z niepełnosprawnościami, które mają orzeczone znaczny lub umiarkowany stopień niepełnosprawności może okazać się bardzo trudna. Projektodawca zupełnie pomija, że oprócz samego transportu osobom z problemami z poruszaniem, należy zapewnić pomoc w samym dotarciu do pojazdu. Nie wszystkie domy wielorodzinne (bloki czy kamienice), które zamieszkują osoby z niepełnosprawnościami posiadają windy; zupełnie nie mówiąc o domach prywatnych. W wielu wypadkach może okazać się, że z transportu będzie chciała skorzystać osoba, którą ma trudności w poruszaniu i którą trzeba będzie, zapewne w kilka osób, zanieść do środka transportu. Rodzi się zatem pytanie, kto powinien pomóc osobie z niepełnosprawnościami w samym dotarciu do pojazdu oraz późniejszym dotarciu do miejsca zamieszkania rozumianym jako konkretny pokój a nie adres, pod którym znajduje się nieruchomość? Ponadto, należy pamiętać, że nie wszystkie lokale wyborcze dostosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, zatem również problematyczne może okazać się samo dostanie się i wydostanie z lokalu wyborczego. Nie zapominajmy przy tym, że przepisy Kodeksu Wyborczego, już w chwili obecnej umożliwiają korespondencyjne oddanie

głosu – taka forma głosowania jest zdecydowanie wygodniejsza dla osoby z niepełnosprawnością ruchową, która chce oddać swój głos.

Uwaga do art. 37f § 1 pkt 1 Kodeksu Wyborczego

Należy rozważyć organizację przewozu pasażerskiego dla wyborców, jedynie z miejsc, które są faktycznie wykluczone komunikacyjnie z tzw. „białych plam”. W większości gmin wiejskich publiczny transport zbiorowy, kursuje bardzo rzadko lub też nie kursuje wcale w niedziele, co nie oznacza, że mieszkańcy tych gmin są pozbawieni możliwości dotarcia do lokalu wyborczego. Należy pamiętać, że blisko 90% gospodarstw domowych ma co najmniej jeden samochód (źródło: badanie „Transportowe zwyczaje Polaków” przeprowadzone przez Portal Transport Publiczny w 2019 r.), zatem znaczna większość mieszkańców jest w stanie samodzielnie dotrzeć do lokalu wyborczego. Kolejną kwestią jest problem z samymi autokarami czy samochodami, którymi należałoby przewozić wyborców. Gminy nie dysponują swoim taborom autobusowym. Zwykle w gminach znajdują się jedynie pięcioosobowe samochody wykorzystywane do celów służbowych, czasami gminy posiadają pojazdy dziewięcioosobowe, które wykorzystywane są do przewozu osób z niepełnosprawnościami i nie mogą być (zgodnie z warunkami ich zakupu) wykorzystywane do innych celów. Przedsiębiorstwa prywatne, które dysponują pojazdami do zbiorowego przewozu osób mogą być zupełnie niezainteresowane wykonywaniem takich kursów, szczególnie, że kursy te mają odbywać się w niedziele. Zatem w praktyce może zdarzyć się tak, że wójt nie będzie w stanie zapewnić transportu z uwagi na brak własnych pojazdów oraz brak zainteresowania przedsiębiorstw prywatnych wykonywaniem usług transportu wyborców do lokali wyborczych.

Uwaga do art. 37f § 3 Kodeksu Wyborczego

Niezależnie od uwagi do art. 37f § 1 pkt 1, w razie, gdyby przepis ten ostał się we wskazanym brzmieniu, proponujemy, aby przystanki lokalizować w każdym mieście, osiedlu, wsi, osadzie, kolonii i przysiółku, w których mieszka co najmniej 10 wyborców. W praktyce bowiem, patrząc na realia szczególnie w miejscowości położonych w terenach górzystych może okazać się, że przystanek będzie trzeba zlokalizować w każdym zakątku danej wsi, co kilkadziesiąt metrów.

Uwaga do art. 37g Kodeksu Wyborczego

Należy dokonać szacunku kosztów wejścia w życie ustawy i wysokości dotacji na realizację nowych zadań zleconych gminie.

Uwaga do art. 51 § 3 Kodeksu Wyborczego

Pozostawianie przepisu w obecnym jego brzmieniu. Obywatel polski, który stale zamieszkuje za granicą powinien nadal mieć możliwość zagłosowania w dowolnej komisji wyborczej w kraju, na podstawie paszportu. Zmiana powinna iść w kierunku zlikwidowania pola do nadużyć a nie samej możliwości głosowania na podstawie paszportu przez osobę, która zamieszkuje na stałe za granicą. Ponadto,

wskazujemy, że już wkrótce powstanie Centralny Rejestr Wyborców, który zminimalizuje ryzyko nadużyć w opisywanym zakresie.

Uwaga do art. 103 Kodeksu Wyborczego

W punkcie 34 projektodawca wprowadza zmianę do art. 103 Kodeksu Wyborczego, podczas gdy artykuł ten został już uchylony. Prawdopodobnie projektodawca, chce wprowadzić zmianę w art. 103a.

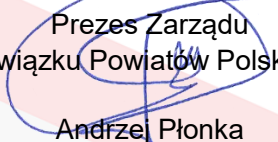
Uwaga do art. 103aa § 7 Kodeksu Wyborczego

Zachodzi wątpliwość czy środki na wypłatę diety dla mężów zaufania będą pochodziły z tego samego źródła co środki na wypłatę diety dla członków obwodowych komisji wyborczych, czy też będą finansowane z innej puli?

Uwaga do art. 170 § 1 oraz art. 174 § 1 Kodeksu Wyborczego

Nie do końca jest jasne jaki cel przyświeca projektodawcy, który proponuje zmianę sposobu wyłaniania członków okręgowych oraz rejonowych komisji wyborczych. Z jednej strony projektodawca, w uzasadnieniu wskazuje na likwidację pola do nadużyć i zwiększenie transparentności oraz bezpieczeństwa przeprowadzanych wyborów, z drugiej strony zaś znacząco obniża standardy dotyczące wymagań członków okręgowych i rejonowych komisji wyborczych. Zawodowi sędziowie, którzy dotychczas zasiadali w tych komisjach, nawet z racji samego wykonywanego zawodu dają rękojmię profesjonalizmu i bezstronności podczas prac obwodowych i rejonowych komisji wyborczych. W naszej ocenie, samo posiadanie wyższego wykształcenia prawniczego, które jest obecnie niezwykle popularne, nie gwarantuje, że osoba z takim wykształceniem ma odpowiednią wiedzę dotyczącą procesu wyborczego. Co ciekawe, sam Kodeks Wyborczy, nie jest ujmowany w zakresie nauczania na kierunku prawo w wielu wyższych uczelniach. Zatem stoimy na stanowisku, że należy zrezygnować z zaproponowanej zmiany i pozostać przy obecnych wymaganiach stawianych członkom obwodowych i rejonowych komisji wyborczych.

Z poważaniem

Prezes Zarządu
Związku Powiatów Polskich

Andrzej Płonka